

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Resimli Öykü Kitaplarının Özellikleri ile Öğretmenlerin Bu Kitapları Kullanma Durumlarının İncelenmesi*

Fethi TURAN¹, İlkay ULUTAŞ²

Özet

Araştırmanın amacı; resmi anaokullarında görev yapan öğretmenler tarafından en sık kullanılan resimli öykü kitaplarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda; eğitim ortamları, en sık kullanılan resimli öykü kitaplarının özellikleri, öğretmenlerin eğitim alma durumları ile resimli öykü kitaplarının temin edilmesi ve kullanılması hakkında sorulara cevap aranmıştır. Genel tarama modelindeki araştırmada, nitel ve nicel verilerden yararlanılmış, bulgular ayrıca odak grup görüşmeleri ile desteklenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 öğretim yılında, Ankara'da resmi anaokullarında görevli 245 öğretmen ile bu öğretmenler tarafından en sık kullanılan 100 resimli öykü kitabı oluşturmuştur. Grup içerisinde 24 öğretmen ile de odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen "Öğretmenlerin Resimli Öykü Kitaplarına İlişkin Görüş ve Uygulamalarını Belirleme Formu" ile toplanarak, betimsel analiz yöntemine uygun kodlama ve gruplamalar ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; anaokullarının %45,3'ünde çocuk kütüphanesi, sınıfların %95,9'unda kitap merkezi bulunduğu, en sık kullanılan 100 kitabın 69'unun yerli, 31'inin ise yabancı yazarlara ait olduğu; kitaplarda çoğunlukla sosyal ilişkiler, özgüven, yardımlaşma ve aile konularına yer verildiği, öğretmenlerin %86,5'inin çocuk edebiyatı dersi aldığı, %29,8'inin çocuk yayınları ile ilgili etkinliklere katıldığı, kitapların, aileler ve okul yönetiminin desteği ile temin edildiği, gün içinde genellikle bir kitap okunduğu, kitap okunduktan sonra öykünün içeriği ve kahramanları hakkında çocuklarla konuşulup tartışıldığı anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularına göre bazı öneriler getirilmiştir.

Anahtar sözcükler

Okul öncesi eğitim, resimli öykü kitapları

Characteristics of Picture Story Books in Preschool Education Institutions and investigation of their usage by teachers

Abstract

This study investigates the educational environments in preschools in terms of picture storybooks. For this purpose, educational environments, characteristics of most read picture storybooks, education of teachers and supplience and usage of publications in preschool education are investigated. In this descriptive study, both qualitative and quantitative data were used. Additional data were gathered from focus-group interviews. The sample of the study was 245 teachers employed in public preschools in Ankara during a school year. The corpus analyzed included 100 picture storybooks that were most commonly used by the participating teachers. The data collection instrument was the "Record Form for the Applications and Opinions of Preschool Teachers about Character Education." In addition, 24 teachers from three schools

* Bu çalışma, Doç. Dr. İlkay ULUTAŞ'ın danışmanlığında yürütülen "Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Eğitim Etkinliklerinde Kullandıkları Resimli Öykü Kitaplarının Karakter Eğitimi-Öğretmen Görüşü ve Uygulamaları Açısından İncelenmesi" adlı doktora tezinin verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır; 3-5 Eylül 2015 tarihinde Hacettepe Üniversitesi'nde düzenlenen 4. Uluslararası Okul Öncesi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Dr., e-posta: fethituran49@hotmail.com

² Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, e-posta: ilkayulutas@gmail.com

participated in the focus-group interviews. Data were coded and categorized in line with the method of the study and findings were interpreted accordingly. The findings revealed that 45.3% of kindergartens had a library; 95.9% of classrooms had book corners; 69% of the most commonly used books were written by local and 31% by foreign writers; the books focused on the themes of social relationships, self-confidence, cooperation and family; 86.5% of teachers took juvenile literature courses; 29.8% of them participated in activities on juvenile publications; the books were supplied with the support from students' families and school administrators; at least one book was read daily and discussions about the content of the story and characters followed the reading. Suggestions are made according to the findings of the study.

Keywords

Preschool education, picture storybooks

Giriş

Hayatın içinden kesitleri, çocuğun gelişim seviyesine uygun metinlerle yansıtan öyküler, öğrenmenin etkili olması için geleneksel öğretim araçları arasında yer aldıkları gibi, resimli öykü kitapları formu ile çağdaş öğretim yöntemleri içerisinde de önemlerini korumaktadırlar (Akıncı, 2001). Çocuklar, okul öncesi dönemden başlayarak dış dünyadaki olgu ve olayların bir kısmı ile çocuk yayınları aracılığı ile tanışır, onları anlamaya ve kavramaya çalışırlar (Öztürk Samur, 2011; Sever, 2003; Yılar ve Celepoğlu, 2011). Okul öncesi dönemin özellikleri dikkate alındığında, doğum ile başlayan süreçte, uyarıcı çevre, oyun ve eğitim materyalleri ile özellikle çocuğun seviyesine uygun öyküler, onun başarılı ve mutlu bir yetişkin olması açısından önemlidir (Hourcade vd., 2003; Kılıç, 2009; Tür ve Turla, 1999). Öykülerde yer alan örtük mesajlar, çocuğun toplum içindeki tutum ve davranışlarına rehberlik etmelerinin yanı sıra, onun sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde de etkili olmaktadır (Choudhuri, 2005; Elkind, 1999).

Çocuklar, kendilerine anlatılan veya okunan öyküler ile bilgi ve deneyim sahibi olur, hayal güçleri gelişir, yaratıcı etkinliklere yönelir ve hayata farklı açılardan bakmayı öğrenirler (Ekici, 2014; Gönen ve Veziroğlu, 2013; Nas, 2002; Şimşek, 2004; Ural, 2013). En önemlisi de çocuk, öyküler ile kendine değer vermeyi, yaşamdan zevk almayı, içinde yaşadığı topluma yararlı olmayı benimser; çünkü resimli öykü kitapları ile yaşamsal sorunlar ve çözümleri sanatçı bakış açısıyla betimlenip, çocukların seviyesine uygun örneklerle ortaya konulmuştur (Kepenekçi Karaman ve Aslan, 2011).

Resimli öykü kitapları, geniş bir konu alanına sahip, resimlemelerin önemli olduğu, okul öncesi dönem çocukları için hazırlanmış kitaplardır (Glazer, 1986). Doğru bilinen ve yeni kuşaklara aktarılması gerektiğine inanılan tutum ve beceriler, resimli öykü kitapları ile kolay ve keyifli bir şekilde verilebilir (Akıncı, 2001; Choudhuri, 2005). Bu kitaplarda yer alan öyküler ile sağlanan eğitim, beyne olduğu kadar gönüle de yöneliktir. Çocuğa iyi ve kötü birçok deneyimi yaşama fırsatı sunan öyküler, ona yerel ve evrensel değerleri kazandırmada yol gösterici olup eğitirken, mutlu olmasına da yardımcı olurlar (Gönen ve Veziroğlu, 2013). Öyküler ile karmaşık konular veya soyut kavramların resmi çizilir, anlatılanlar imgeleme yolu ile göz önünde canlandırılıp özgün birer tablo halinde belleğe kaydedilir, böylece öğrenmenin kolay ve kalıcı olması sağlanır (Akıncı, 2001).

Resimli öykü kitapları, çocukların eğlenirken öğrenebileceği ve onlara düş dünyasının kapılarını aralamayı başaran görsel öğeler ve dilsel metinlerden oluşur. (Choudhuri, 2005; Şahin, 2014). Kitapların konusu, resimleri, dilin kullanımı ve kahramanların özellikleri, çocuğu duygusal ve bilişsel yolculuklara çıkarır. Bu yolculuklar ile çocuk, yaşamın gerçeklerini ve bunların yansımada kendini tanıyarak bir tür hayat dersi alır (Ural, 2013). Çocukların gelişimsel özelliklerine uygun olması beklenen resimli öykü kitaplarında (Işıtan, 2014; Karatay, 2011a; Oğuzkan, 2001) yer alan resim ve yazının birbirini tamamlaması, eğer yazı yoksa resimlerin çocuğun anlayabileceği sadelik ve düzeyde olması, resimli çocuk kitaplarının temel özellikleri arasında yer alır (Gönen, 2000).

Şüphesiz resimli öykü kitapları, etkili birer eğitim aracı olma özelliğine sahiptirler (Kepenekçi Karaman ve Aslan, 2011; MEB, 2013b). Programda yer alan birçok etkinlik için resimli öykü kitapları zengin bir kaynaktır. Planlanan kazanım ve göstergeler, öyküler aracılığı ile ilginç ve

zevki hale getirilerek verilmeye çalışılırken, özellikle Türkçe etkinliklerinde öğretmenler, sıklıkla, çocuğun gelişim seviyesine uygun resimli öykü kitaplarından yararlanma gereksinimi duyarlar (Dağlıoğlu ve Çamlıbel Çakmak, 2009; Deretarla Gül ve Erden, 2003). Bu bağlamda okul öncesi eğitim kurumlarının, eğitim ortamları ve öğretmenlerin kullandıkları her türlü materyalin, programlarda yer alan kazanım ve göstergeleri destekler özellikte ve yeterli miktarda olması beklenir. Bu da okulun çocuk kütüphanesi ve sınıflardaki kitap merkezlerinin nitelik ve nicelik düzeyi ile doğrudan ilişkilidir.

Çocukların erken yaşlarda okuma alışkanlığını kazanmasında, nitelikli yayınların ve bu yayınların uygun şekilde sunulması önemlidir (Gönen, Özen-Altınkaynak, Şanlı ve Kent Kükürtçü, 2015). Okuma alışkanlığını kazandırmanın temel aracı niteliğinde olan kitapların seçilmesi ve çocuklarla buluşturulmasında, anne-babalara ve özellikle öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir (Yazıcı-Okuyan, 2009). Bu anlamda öğretmenin yeterliliği çocuk başarısını önemli ölçüde etkiler (TED, 2009). Okul öncesi eğitimde, öğretmenin yerini herhangi bir teknolojik aracın veya kişinin doldurması söz konusu olmadığı gibi; eğitimi planlama, çocukları güdüleme, eğitim ortamlarını hazırlama ve sınıfı yönetme gibi rolleri (Kalıpçı, 2008; Sumbül, 1996) öğretmeni eğitim sürecinin vazgeçilmez bir aktörü kılmaktadır. Bu rollerin yerine getirilmesi, öğretmenin yeterli olması ile mümkündür. Ancak, araştırmalar, Türkiye'de öğretmenlerin mesleki yeterlikleri ve hizmet içinde kendilerini yetiştirme çabaları açısından sorunlar olduğunu göstermektedir (MEB, 2011; TALIS, 2008; TED, 2009).

Okul öncesi dönemdeki çocukların dünyayı algılayışları ve tutumları yetişkinlere göre farklıdır. Kişiliğin temellerinin atıldığı ve pek çok davranış için ön bilginin kazanıldığı bu dönemde bazı temel değer ve becerilere yönelik, planlı çalışmalar ile güçlü bir başlangıç mümkündür (Uyanık Balat, 2012; Uyanık-Balat ve Balaban-Dağal, 2009). Çocuklar için hazırlanan ve eğitim aracı olarak kullanılan resimli öykü kitapları, bilgi vermek ve eğlendirici olmanın yanında, çocukları, tüm gelişim alanlarında destekleyebilecek yetiye doğal olarak sahiptirler (Işıtan, 2005; Karatay, 2011a; Akyol, 2012).

Resimli öykü kitapları, daha önce çeşitli yönleri ile araştırmalara konu olup incelenmiştir (Gönen, Uzmen ve Çakmak, 1995; Işıtan, 2005; Işıtan, 2014; Tuğrul ve Feyman, 2006; Özer, 2006; Kepenekçi ve Aslan, 2011; Gönen, Kantarcı, Uygun ve Uçuş, 2011; Akyol, 2012; Gönen, Aydos, Şentürk, Karacan, Kahraman ve Tuna, 2013; Gönen, Uludağ, Tüfekçi ve Tanrıbuyurdu, 2014). Ancak, anaokullarında öğretmenler tarafından en sık kullanılan resimli öykü kitaplarının özellikleri, resimli öykü kitapları açısından eğitim ortamları, öğretmenlerin resimli öykü kitaplarına ilişkin eğitim alma durumları ile resimli öykü kitaplarının temin edilmesi ve kullanılması konularında bir araştırma bulunmamaktadır. Okul öncesi eğitim sürecine sağladığı eğitsel katkılar açısından; öğretmenler tarafından en sık kullanılan resimli öykü kitaplarının tespit edilmesi ve bu kitapların özelliklerinin bilinmesi önemlidir. Araştırmanın, Türkiye'de resimli öykü kitapları bağlamında eğitim ortamlarını, öğretmenlerin hizmet öncesi ve sonrasındaki eğitimlerini, resimli öykü kitapların özellikleri ile öğretmenlerin kitaba erişimlerini geliştirmeye dönük çalışmaları desteklemesi, alanda çalışan uzman, yazar ve çizerler ile yayınevlerine çalışmalarında ışık tutması beklenmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın amacı; Ankara'da Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı resmi anaokullarında görev yapan öğretmenler tarafından en sık kullanılan resimli öykü kitaplarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda; resimli öykü kitapları açısından anaokullarındaki eğitim ortamları; en sık kullanılan resimli öykü kitaplarının özellikleri; öğretmenlerin konu ile ilgili eğitim alma durumları ile resimli öykü kitaplarının temin edilmesi ve kullanılması nasıldır sorularına cevap aranmıştır.

Yöntem

Araştırma için genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak üzere evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örneklem üzerinde yapılan düzenlemelerdir (Karasar, 2012). Tarama bulgularının analizinde, betimsel yöntemden yararlanılmıştır. Betimsel yöntem, olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu betimlemeye çalışmak (Kaptan, 1989), elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir formda sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırma bulguları ayrıca “odak grup görüşmeleri” ile de desteklenmiştir. Odak grup görüşmeleri, önceden hazırlanan bir yönerge doğrultusunda, grup dinamiğinin etkisi ile derinlemesine bilgi edinme ve düşünce üretmedir (Bowling, 2002).

Çalışma Grubu

Ankara’da MEB’e bağlı resmi anaokullarında 2013-2014 eğitim-öğretim yılında görev yapan öğretmenler ile öğretmenlerin eğitim etkinliklerinde kullandıkları yerli ve yabancı yazarlara ait resimli öykü kitapları üzerinde yürütülen çalışmada üç ayrı çalışma grubu bulunmaktadır. İlki, Ankara’da MEB’e bağlı resmi anaokullarında görev yapan 245 öğretmen; ikincisi, bu öğretmenlerin eğitim etkinliklerinde en sık kullandığı resimli öykü kitapları arasından kullanma sıklığına göre sıralanan kitap listesinin ilk 100 sırasında yer alan kitaplar; üçüncüsü ise birinci örneklem grubunda yer alan okullar arasından öğretmen sayısı dikkate alınarak belirlenen üç okulda görevli ve gönüllülük esası ile odak grup görüşmelerine katılan 24 öğretmendir.

Çalışma grubundaki öğretmenler, en çok 6-10 yıl arasında kıdeme sahiptirler. Öğretmenlerin %75,1’i okul öncesi öğretmenliği lisans programı; %13,5’i çocuk gelişimi lisans programı mezunu; %5,3’ü çocuk gelişimi ön lisans programı mezunu; %2,9’u alanda lisansüstü eğitim yapmış; %0,8’i ortaöğretim (Kız Meslek Lisesi) mezunu ve %2,4’ü ise diğer programlardan (sınıf öğretmenliği, sosyal hizmet, hemşirelik vb.) mezundur. Okul öncesi öğretmenliği lisans programı mezunu öğretmenler ile çocuk gelişimi programı lisans mezunu öğretmenlerin grubun büyük çoğunluğunu oluşturduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanması amacıyla, okul öncesi öğretmenlerinin öykü kitapları hakkında görüşlerini ve uygulama tarzlarını içeren Öğretmenlerin Resimli Öykü Kitaplarına İlişkin Görüş ve Uygulamalarını Belirleme Formu kullanılmıştır. Formun geliştirilmesinde “uzman incelemesi” stratejisi benimsenmiş, üniversitelerin eğitim fakültelerinin okul öncesi eğitimi bölümlerinde görevli üç öğretim üyesinden uzman görüşü alınıp, önerilen düzeltmeler yapıldıktan sonra forma son şekli verilmiştir. Odak grup görüşmeleri için ise Odak Grup Görüşmesi Uygulama Yönergesi kapsamında hazırlanan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Literatür ve iki uzman görüşünden yararlanılarak geliştirilen görüşme sorularının sade, anlaşılır ve yönlendirici olmamasına dikkat edilmiştir.

Öğretmenlerin Görüş ve Uygulamalarını Belirleme Formu’da çoktan seçmeli soruların yanında açık uçlu sorular da bulunmaktadır. Formun birinci bölümde öğretmenler hakkında demografik bilgiler; ikinci bölümde resimli öykü kitapları açısından eğitim ortamı ve resimli öykü kitaplarının teminine ilişkin görüşler; üçüncü bölümde resimli öykü kitaplarının kullanımına ilişkin görüşler ve dördüncü bölümde öğretmenlerin en sık kullandıkları resimli öykü kitaplarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada öngörülen verileri toplamak üzere Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden araştırma izin onayı alınmıştır. Öğretmenlerin Görüş ve Uygulamalarını Belirleme Formu, ilçe milli eğitim müdürlükleri aracılığı ile okullara iletilmiş ve geri dönüşü sağlanmıştır. Bu süreçte araştırmacı mümkün olan okullara bizzat gitmiş, formların doldurulmasında öğretmenlere rehberlik etmiştir.

Odak grup görüşmelerinde ise araştırmacı üç ayrı çalışma grubu ile birer oturumluk görüşme yapmıştır. Her görüşme 90 dakika olarak planlanmış ve planlanan süreye uyulmuştur.

Görüşmeler ses kayıt cihazları ile kaydedilmiş ve çözümlenmesi yapılarak, görüşme içeriği yazılı olarak da elde edilmiştir. Araştırmanın ikinci çalışma grubunu oluşturan 100 resimli öykü kitabının, okullardan temin edilmesi yolu tercih edilmiş, böylece öğretmenlerin en sık kullandıkları resimli öykü kitaplarına ilişkin bilgilerin teyidi sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel yöntem kullanılmış, elde edilen veriler, araştırmanın amacına uygun gruplandırılarak frekans (f) ve yüzde (%) değerlerini içeren tablolar halinde gösterilerek açıklanmıştır. Odak grup görüşmelerinde elde edilen ses kayıtlarının yazılı çözümlenmesi yapılarak gruplandırılan veriler ile de araştırmanın bulguları desteklenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgular; resimli öykü kitapları açısından eğitim ortamları, resimli öykü kitaplarının özellikleri, öğretmenlerin eğitim durumları ile kitap temin etme ve kullanımları başlıklar halinde aşağıda yer almaktadır.

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Resimli Öykü Kitapları Açısından Eğitim Ortamları

Tablo 1. Okullarda çocuk kütüphanesi bulunup bulunmadığını gösteren dağılım

<i>Okulda çocuk kütüphanesinin bulunma durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Kütüphane var</i>	111	45,3
<i>Kütüphane yok</i>	134	54,7
<i>Toplam</i>	245	100,0

Tablo 1 incelendiğinde; araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %45,3'ünün görev yaptığı okulda çocuk kütüphanesi bulunduğu, %54,7'sinin görev yaptığı okulda ise çocuk kütüphanesi bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 2. Sınıflarda kitap merkezi bulunma durumunun dağılımı

<i>Sınıflarda kitap merkezinin bulunma durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Kitap merkezi var</i>	235	95,9
<i>Kitap merkezi yok</i>	10	4,1
<i>Toplam</i>	245	100

Tablo 2'de; öğretmenlerin %95,9'unun sınıfında kitap merkezi bulunduğu, %4,1'inin sınıfında ise kitap merkezi bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 3. Kitap merkezlerinde bulunan kitap sayısının dağılımı

<i>Kitap sayısı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>10'a kadar</i>	15	6,1
<i>11-20 arası</i>	53	21,6
<i>21-30 arası</i>	72	29,4
<i>31-40 arası</i>	51	20,8
<i>41 ve daha fazla</i>	54	22,0
<i>Toplam</i>	245	100

Tablo 3 incelendiğinde; öğretmenlerin %29,4'ünün 21-30 arası, %22,0'inin 41 ve daha fazla, %21,6'sının 11-20 arası, %20,8'inin 31-40 arası; %6,1'inin ise 10 ve daha az kitaba öğrenme merkezlerinde yer verdiği görülmektedir. Bu durumda araştırma kapsamındaki öğretmenlerin sınıflarındaki kitap merkezlerinde en fazla 21-30 arası kitap; en az 10'a kadar kitap bulunduğu söylenebilir.

Tablo 4. Kitap merkezlerinde bulunan kitap türlerinin dağılımı (n=245)

<i>Kitap merkezlerinde bulunan kitap türleri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Resimli öykü kitapları</i>	235	95,9
<i>Masallar</i>	153	62,4
<i>Kavram kitapları</i>	118	48,2
<i>Boyama kitapları</i>	79	32,2
<i>Diğer eserler (dergi, broşür/katalog, vb.)</i>	24	9,8
<i>Çizgi roman</i>	18	7,3
<i>Müracaat kitapları</i>	16	6,5
<i>Tiyatro eserleri</i>	7	2,9

Tablo 4'e göre; öğretmenlerin %95,9'unun resimli öykü kitabı, %62,4'ünün masal kitabı, %48,2'sinin kavram kitapları, %32,2'sinin boyama kitapları; %9,8'inin ise diğer kitaplara sınıflarındaki kitap merkezlerinde yer verdiği görülmektedir. Bu durumda sınıflardaki kitap merkezlerinde en fazla resimli öykü kitaplarına en az ise tiyatro eserlerine yer verildiği söylenebilir.

Tablo 5. Kitap merkezinde bulunan kitapların değiştirilme sıklığını gösteren dağılım

<i>Kitapların değiştirilme sıklığı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>İlgi ve ihtiyaca göre</i>	30	12,2
<i>Öğretim yılı başında (yılda 1 kez)</i>	32	13,1
<i>Her yarıyıl başında (yılda 2 kez)</i>	45	18,4
<i>İki ayda bir kez</i>	15	6,1
<i>Ayda bir kez</i>	51	20,8
<i>İki haftada bir</i>	19	7,8
<i>Her hafta</i>	32	13,1
<i>Hiç değiştirmiyorum</i>	21	8,5
<i>Toplam</i>	245	100

Tablo 5'e göre; öğretmenlerin %20,8'inin ayda bir kez, %18,4'ünün her yarıyıl başında, %13,1'inin öğretim yılı başında, %13,1'inin her hafta; %8,5'inin ise kitap merkezlerindeki kitapları

hiç değiştirmedeği anlaşılmaktadır. Bu durumda öğretmenlerin daha çok ayda bir kez kitap merkezlerini güncelledikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin kitap merkezinde bulunan kitapları değiştirmeye yönelik tutumları, odak grup toplantılarında da görüşülmüş; öğretmenler, kitap merkezindeki kitapları değiştirmeyi, kitap merkezini güncellemek, kitap merkezine yeni kitaplar ilave etmek olarak ifade etmişler ve kitap merkezinde bulunan kitapları nadiren değiştirdiklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin En Sık Kullandıkları Resimli Öykü Kitaplarının Özellikleri

Tablo 6. Resimli öykü kitaplarının yazarlarını gösteren dağılım

<i>Resimli öykü kitapları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Yerli yazarlara ait kitaplar</i>	69	69,0
<i>Yabancı yazarlara ait kitaplar</i>	31	31,0
<i>Toplam</i>	100	100

Tablo 6'da okul öncesi öğretmenlerinin etkinliklerde en sık kullandıkları kitaplar arasından belirlenen 100 resimli öykü kitabının; %69,0'ının yerli yazara ait, %31,0'ünün ise yabancı yazara ait olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Resimli öykü kitaplarının yayın yıllarına göre dağılımı

<i>Yayın Yılı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Yazılmamış</i>	14	14,0
<i>2001 yılı</i>	1	1,0
<i>2002 yılı</i>	3	3,0
<i>2003 yılı</i>	1	1,0
<i>2004 yılı</i>	3	3,0
<i>2005 yılı</i>	5	5,0
<i>2006 yılı</i>	5	5,0
<i>2007 yılı</i>	22	22,0
<i>2008 yılı</i>	8	8,0
<i>2009 yılı</i>	3	3,0
<i>2010 yılı</i>	10	10,0
<i>2011 yılı</i>	9	9,0
<i>2012 yılı</i>	9	9,0
<i>2013 yılı</i>	7	7,0
<i>Toplam</i>	100	100

Tablo 7 incelendiğinde; kitapların %22,0'ünün 2007, %10,0'ünün 2010, %9,0'ünün 2011 ve 2012, %8,0'ünün 2008 yıllarında yayımlanmış olduğu, %14,0'ünün ise yayım yılının bulunmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre 2007-2013 yılları arasında yayımlanan kitapların çoğunluğu oluşturduğu söylenebilir.

Tablo 8. Resimli öykü kitaplarının sayfa sayısına göre dağılımı

Sayfa sayısı	f	%
12 sayfa	1	1,0
14 sayfa	11	11,0
16 sayfa	61	61,0
20 sayfa	3	3,0
22 sayfa	1	1,0
24 sayfa	3	3,0
26 sayfa	1	1,0
28 sayfa	1	1,0
30 sayfa	1	1,0
32 sayfa	6	6,0
34 sayfa	3	3,0
36 sayfa	6	6,0
38 sayfa	2	2,0
Toplam	100	100

Tablo 8’de görüldüğü üzere; öğretmenlerin en sık kullandıkları ilk 100 kitabın %61,0’ının 16 sayfa, %11,0’ının 14 sayfa, %6,0’ının 32 ve 36 sayfa, %3,0’ının 20, 24 ve 34 sayfa; %1,0’ının ise 12, 22, 26, 28 ve 30 sayfa olduğu görülmektedir. Bulgulara göre 14 ve 16 sayfadan oluşan kitapların tercih edildiği söylenebilir.

Odak grup görüşmelerinde öğretmenler, kitaplarda yer alan bazı öykülerin çok uzun olduğunu ve çocukların dikkatinin belli bir süre sonra dağıldığı için öykünün süresine dikkat edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 9. Kitaplardaki resim-yazı oranının dağılımı (n=100)

Kitap sayısı	Resim (%)	Yazı (%)
12 kitap	95,0	05,0
33 kitap	90,0	10,0
19 kitap	85,0	15,0
10 kitap	80,0	20,0
6 kitap	75,0	25,0
4 kitap	70,0	30,0
3 kitap	65,0	35,0
4 kitap	60,0	40,0
7 kitap	55,0	45,0
2 kitap	50,0	50,0

Tablo 9’a göre; öykü kitaplarının 33’ünde resim oranı %90,0; 19’unda resim oranı %85,0; 12’sinde resim oranı %95,0; 10’unda resim oranı %80,0; 2 kitapta ise resim oranının %50,0 olduğu görülmektedir. Bulgulara göre, kitaplardaki resim oranının yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 10. Resimli öykü kitaplarının hitap ettiği yaş grubuna göre dağılımı¹

Yaş Grubu	f	%
2-7 yaş	1	1,0
3-6 yaş	6	6,0
3-7 yaş	5	5,0
3-8 yaş	2	2,0
4-6 yaş	37	37,0
5-6 yaş	49	49,0
Toplam	100	100

Tablo 10'da; öğretmenlerin etkinliklerinde en sık kullandıkları 100 kitabın %49,0'ının 5-6 yaş grubuna, %37,0'ının 4-6 yaş grubuna, %6,0'ının 3-6 yaş grubuna, %5,0'ünün 3-7 yaş grubuna; %1,0'ünün ise 2-7 yaş grubuna hitap ettiği görülmektedir. Araştırma kapsamındaki 34 kitapta herhangi bir yaş aralığının yazılmadığı da anlaşılmıştır. Bu durumda, kitapların en fazla 5-6 yaş, daha sonra 4-6 yaş grubuna hitap eden kitapların bulunduğu söylenebilir.

Tablo 11. Resimli öykü kitaplarının boyutlarına göre dağılımı²

Boyut	f	%	Boyut	f	%
30x21,5cm.	2	2,0	20,5x27,5 cm.	1	1,0
27,5x17,5 cm.	4	4,0	21x24 cm.	5	5,0
27,5x19,5 cm.	21	21,0	11,5x16,5 cm.	4	4,0
22x22 cm.	1	1,0	25,5x20 cm.	1	1,0
13,5x19 cm.	2	2,0	19x21,5 cm.	1	1,0
27x19 cm.	2	2,0	33,5x23 cm.	1	1,0
30x22 cm.	1	1,0	19x26 cm.	1	1,0
29x20 cm.	2	2,0	19,5x29,5 cm.	1	1,0
28,5x21,5 cm.	1	1,0	15x15 cm.	1	1,0
17x19 cm.	1	1,0	30x24 cm.	1	1,0
20x21 cm.	1	1,0	20x20 cm.	2	2,0
24x17 cm.	7	7,0	22x24 cm.	1	1,0
42x29 cm.	6	6,0	23,5x30 cm.	1	1,0
26x20 cm.	2	2,0	27x20 cm.	3	3,0
23x16 cm.	3	3,0	34x48 cm.	1	1,0
33,5x44 cm.	1	1,0	20x23 cm.	2	2,0
24x24 cm.	7	7,0	21x30 cm.	1	1,0
32x23 cm.	1	1,0	21,5x20 cm.	1	1,0
18x26 cm.	1	1,0	24x32 cm.	1	1,0
33,5x23,5 cm.	3	3,0	24x27 cm.	1	1,0
			Toplam	100	100

¹ Kitapların hitap ettiği yaş grubunun tespitinde öncelikle yazarın veya yayınevinin kitabın kapağında veya iç kapağında önerdiği yaş aralığı esas alınmış; üzerinde herhangi bir yaş önerisi olmayan 34 kitap için, araştırmacının inceleme sonrasındaki tespiti belirleyici olmuştur.

² Ölçümlerde 0,5'in altındaki uzunluklar, araştırmacı tarafından 0,5'e tamamlanmıştır.

Tablo 11'de; öğretmenlerin en sık kullandıkları 100 kitabın %21,0'ünün boyutu 27,5x19,5cm., %7,0'ünün boyutu 24x24cm. ve 24x17cm., %6,0'ünün boyutu 42x,29cm., %5,0'ünün boyutu 21x24cm.; %3,0 kitabın boyutunun 23x16 cm. ve 27x20 olduğu belirlenmiştir. Bu durumda daha çok 27,5x19,5 cm boyutlarındaki kitapların tercih edildiği söylenebilir.

Tablo 12. Resimli öykü kitaplarının cümle sayılarına göre dağılımı

<i>Cümle sayısı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>Cümle sayısı</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
25-30 cümle	5	5,0	101-110 cümle	3	3,0
31-40 cümle	9	9,0	111-120 cümle	2	2,0
41-50 cümle	15	15,0	121-130 cümle	2	2,0
51-60 cümle	21	21,0	131-140 cümle	0	0,0
61-70 cümle	16	16,0	141-150 cümle	0	0,0
71-80 cümle	13	13,0	151-160 cümle	0	0,0
81-90 cümle	6	6,0	161-179 [166] cümle	2	2,0
91-100 cümle	6	6,0	-	-	-
Toplam				100	100

Tablo 12'ye göre; öğretmenlerin en sık kullandıkları 100 kitabın %21,0'ünün cümle sayısı 51-60 arasında, %16,0'ünün cümle sayısı 61-70 arasında, %15,0'ünün cümle sayısı 41-50 arasında, %13,0'ünün cümle sayısı 71-80 arasında olduğu ve cümle sayısı 131-160 arasında olan kitap bulunmadığı görülmektedir. Bu duruma göre kitapların daha çok 51-60 cümle aralığında olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin resimli öykü kitaplarının cümle sayılarına yönelik görüş ve tercihleri, odak grup görüşmelerinde de sorulmuş; öğretmenler uzun ve fazla cümleli öykülerde çocukların dikkatlerinin azaldığını ve öyküleri kısaltmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13. Resimli öykü kitaplarında ele alınan konuların dağılımı (n=100)

<i>Konu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>Konu</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
Sosyal İlişkiler	24	24,0	Bağımsızlık-Özgürlük	4	4,0
Özgüven	20	20,0	Temizlik	3	3,0
Yardımlaşma	17	17,0	Sabır	3	3,0
Aile	14	14,0	Mevsimler	3	3,0
Duygular	12	12,0	Bilgelik	3	3,0
Arkadaşlık-Dostluk	11	11,0	Adalet	3	3,0
Empati	8	8,0	Fedakarlık	3	3,0
Kurallara uyma	8	8,0	Doğruluk/Dürüstlük	3	3,0
Azim/çalışkanlık	8	8,0	Taşıtlar	2	2,0
Yaratıcılık	7	7,0	Oyuncak	2	2,0
Sorumluluk	7	7,0	Bitkiler	2	2,0
Paylaşma	5	5,0	Saygı	2	2,0
Sevgi	5	5,0	Cesaret	2	2,0
Okul	4	4,0	Nesneler	2	2,0
Hoşgörü	4	4,0	Alçakgönüllülük	2	2,0
Meslekler	4	4,0	Barış-uzlaşma	2	2,0
İşbirliği	4	4,0	Diğer	6	6,0

Tablo 13 incelendiğinde; etkinliklerde en sık kullanılan ilk 100 kitabın %24,0'ünün sosyal ilişkiler, %20,0'ünün özgüven, %17,0'ünün yardımlaşma, %14,0'ünün aile, %12,0'ünün duygular ve %11,0'ünün arkadaşlık konularını; %2,0'ünün ise taşıtlar, oyuncak, bitki, saygı, nesnelere, alçakgönüllülük, barış, cesaret ve diğer -kitap, çevre-doğa, yılbaşı, şekiller, liderlik, sağlık-konularını ele aldığı görülmektedir. Bu durumda kitaplarda en fazla sosyal ilişkiler konusuna yer verildiği söylenebilir. Öğretmenlerin resimli öykü kitaplarında yer alan konulara yönelik düşünceleri, odak grup toplantılarında da görüşülmüş; öğretmenler öykü kitaplarında; okulun ilk günü gibi özel günleri, teknolojinin doğru kullanımını ve öğretmenleri konu alan temalara yer verilmesini istediklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin eğitim etkinliklerde en sık kullandıkları resimli öykü kitaplarının tümünün 25 farklı özel yayınevine ait olduğu, en sık kullanılan 100 kitap arasında, resmi kurum ve kuruluşlara ait herhangi bir resimli öykü kitabı bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Resimli Öykü Kitapları İle İlgili Eğitim Durumları

Tablo 14. Öğretmenlerin çocuk edebiyatı dersi alma durumunu gösteren dağılım

<i>Çocuk edebiyatı dersinin alınma durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Evet aldım</i>	212	86,5
<i>Hayır almadım</i>	33	13,5
<i>Toplam</i>	245	100

Tablo 14 incelendiğinde; araştırma kapsamındaki okul öncesi eğitim öğretmenlerinin % 86,5'inin çocuk edebiyatı dersi aldığı, % 13,5'inin ise çocuk edebiyatı dersi alamadığı görülmektedir. Okul öncesi eğitim öğretmeni yetiştiren üniversitelerin lisans programlarında çocuk edebiyatı dersinin zorunlu ders olarak yer alması dikkate alındığında elde edilen bulgunun normal olduğu söylenebilir.

Tablo 15. Öğretmenlerin çocuk yayınları ile ilgili bir etkinliğe katılmasını gösteren dağılım

<i>Çocuk yayınları ile ilgili etkinliğe katılma durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Evet katıldım</i>	73	29,8
<i>Hayır katılmadım</i>	172	70,2
<i>Toplam</i>	245	100

Tablo 15'de; öğretmenlerin %29,8'inin çocuk yayınları ile ilgili seminer, hizmet içi eğitim vb. etkinliklere katıldığı, %70,2'sinin ise herhangi bir etkinliğe katılmadığı görülmektedir.

Tablo 16. Öğretmenlerin çocuk yayınları ile ilgili katıldıkları etkinliklerin dağılımı

<i>Çocuk yayınları ile ilgili etkinlik</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Yayınevlerince düzenlenen seminer ve yazarlar ile söyleşiler</i>	39	53,4
<i>Üniversitelerin düzenledikleri sempozyum, kongre, seminer vb.</i>	27	37,0
<i>Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmet içi eğitim seminerleri</i>	7	9,6
<i>Toplam</i>	73	100

Tablo 16'ya göre; çocuk edebiyatı ile ilgili etkinliğe katılan 73 öğretmenin %53,4'ünün yayınevleri tarafından düzenlenen seminer ve yazarlar ile söyleşilere, %37,0'ünün üniversitelerin

düzenledikleri sempozyum, kongre vb. etkinliklere, %9,6'sının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen seminerlere katıldıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerinin Resimli Öykü Kitaplarını Temin Etme ve Kullanımları

Tablo 17. Öğretmenlerin öykü kitaplarını temin etme yollarını gösteren dağılım (n=245)

<i>Öykü kitaplarının temini yolları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Ebeveynlerin desteği</i>	147	60,0
<i>Okul yönetiminin desteği</i>	122	49,8
<i>Bireysel imkânlar</i>	107	43,7
<i>Diğer öğretmenlerin desteği</i>	27	11,0
<i>Yayın evlerinin desteği ve promosyonları</i>	4	1,6
<i>Hepsi</i>	39	15,9

Tablo 17'ye göre; öğretmenlerin %60,0'ünün ebeveynlerin desteği, %49,8'inin okul yönetiminin desteği, %43,7'sinin kendi bireysel imkanları, %15,9'unun seçeneklerin hepsinden yararlanarak, %11,0'ünün diğer öğretmenlerin katkıları, %1,6'sının da yayınevi desteği ve promosyonu yoluyla sınıflarındaki öykü kitaplarını temin ettikleri belirlenmiştir. Bulgulara göre, öğretmenlerin resimli öykü kitaplarının temininde en fazla ebeveynlerin desteğini aldıkları anlaşılmaktadır. Odak grup görüşmelerinde ise öğretmenler, kitap temininde ebeveynlerden ve gazetelerin verdiği promosyon kitaplarından yararlandıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 18. Öğretmenlerin öykü kitaplarını temin etmede karşılaştıkları sorunların dağılımı

<i>Karşılaşılan sorunlar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Okulun maddi imkânlarının yetersizliği</i>	125	60,4
<i>Yayınevlerine ulaşamama</i>	36	17,4
<i>Çocuk seviyesine uygun kitap seçme imkânının kısıtlı olması</i>	28	13,5
<i>Diğer (maliyet, kaliteli kitabın her yerde bulunmaması vb.)</i>	18	8,7
<i>Toplam</i>	207	100,0

Tablo 18'de; resimli öykü kitabı temin ederken sorunla karşılaştıklarını belirten 207 öğretmenin %60,4'ünün okulun maddi imkânlarının yetersizliği, %17,4'ünün yayınevlerine ulaşamama, %13,5'inin çocuk seviyesine uygun kitap seçme imkânının kısıtlı olması, %8,7'sinin ise "diğer" nedenlerle kitap temininde güçlükler yaşadıklarını bildirmiştir. Bu duruma göre, öğretmenlerin resimli öykü kitabı temin etmede çoğunlukla maddi sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

Tablo 19. Öğretmenlerin resimli öykü kitabı tercihini belirleyen faktörlerin dağılımı (n=245)

<i>Öykü kitabı tercihini belirleyen faktörler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Kitabın içeriği</i>	216	88,2
<i>Zümre öğretmenlerinin tavsiyeleri</i>	155	63,3
<i>Önceki deneyimler</i>	146	59,6
<i>Yayınevlerinin tanıtımı</i>	104	42,4
<i>Medyada (internet, gazete, televizyon vb.) yer alan reklamlar</i>	91	37,2
<i>Bilinen yayınevlerinin kitapları</i>	78	31,8

Ailelerin önerileri	62	25,3
Okul yönetiminin önerileri	61	24,9
Maliyet	51	20,8
Kitabın dış görünüşü	41	16,7
Diğer (yazı, resim kalitesi, kitabeveleri vb.)	13	5,3

Tablo 19 incelendiğinde; resimli öykü kitaplarını tercih ederken öğretmenlerin %88,2'sinin kitabın içeriğine, %63,3'ünün zümre öğretmenlerinin tavsiyelerine, %59,6'sının önceki deneyimlerine, %42,4'ünün yayınevi tanıtımlarına; %16,7'sinin kitabın dış görünüşüne ve %5,3'ünün ise diğer faktörlerin etkisiyle kitaplarını belirledikleri görülmektedir. Bu durumda öğretmenlerin kitap tercihlerinde kitabın içeriğinin birinci derecede belirleyici olduğu söylenebilir.

Tablo 20. Öğretmenlerin etkinlik için resimli öykü kitabı seçerken dikkat ettikleri faktörler (n=245)

Etkinlik için resimli öykü kitabı seçiminde dikkat edilen faktörler	f	%
Çocukların ilgi ve ihtiyaçları	185	75,5
Eğitim programındaki kazanım ve göstergeler	181	73,9
Planda yer alan kavram veya konular	160	65,3
Özel gün ve haftalar	114	46,5

Tablo 20'ye göre; eğitim etkinliği için öykü kitabı seçiminde öğretmenlerin %75,5'inin çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına, %73,9'unun eğitim programındaki kazanım ve göstergelere, %65,3'ünün etkinlik planında yer alan kavram ve konulara, %46,5'inin özel gün ve haftalara dikkat ettikleri görülmektedir. Bulgulara göre, öğretmenler etkinlik yapmak üzere kitap seçerken çoğunlukla çocukların ilgi ve ihtiyaçları ile eğitim programında yer alan kazanım ve göstergelere dikkat ettikleri söylenebilir.

Odak grup görüşmelerinde öğretmenler, planlanan etkinlik için okuyacakları kitabın seçiminde, öncelikle çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 21. Öğretmenlerin gün içinde çocuklara okudukları resimli öykü kitabı sayısının dağılımı

Kitap sayısı	f	%
1 kitap	176	71,8
2 kitap	64	26,2
3 kitap	2	0,8
4 ve daha fazla	3	1,2
Toplam	245	100

Tablo 21'de; öğretmenlerin %71,8'inin gün içinde 1 kitap, %26,1'inin 2 kitap, %0,8'inin 3 kitap ve %1,2'sinin 4 ve daha fazla kitap okudukları görülmektedir. Odak grup görüşmelerinde öğretmenler, çocuklara günde en az 1 resimli öykü kitabı okuduklarını ve ihtiyaca/ilgiye göre 2 veya 3 kitap okunabildiğini ifade etmişlerdir. Öykü "çok seviliyor ve çocuklar tarafından isteniyorsa" veya "bir sorun karşısında kitapta yer alan öyküye gereksinim duyulması halinde" aynı kitabı 2'den fazla da okuduklarını belirtmişlerdir. Aynı öyküyü tekrar okuduklarında ses tonlarını değiştirdiklerini, tekrar okumanın; öyküdeki farklı yönlerin ortaya çıkmasına, çocukların daha bilinçli davranmalarına, öyküde verilmek istenen mesajın daha iyi kavramasına olanak sağladığını, bütün bunlara rağmen 2 okuma arasında belli bir süre geçmesine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 22. Öğretmenlerin resimli öykü kitabı okuduktan sonra yaptıkları etkinliklerin dağılımı (n=239)

Yapılan Etkinlik	f	%
<i>Kahramanların davranışları ile ilgili konuşma ve tartışma</i>	230	96,2
<i>Kahraman siz olsaydınız, nasıl davranırdınız? sorusunu sorma</i>	64	26,8
<i>Öyküde yer alan kahramanları sorma</i>	39	16,3
<i>Kahramanların rollerini canlandırma</i>	33	13,8
<i>Tercih ettikleri kahramanı ve nedenlerini sorma</i>	27	11,3
<i>Kahramanların ne/nasıl hissettiklerini sorma</i>	15	6,3

Tablo 22 incelendiğinde; öykü sonrasında öğretmenlerin %96,2'sinin kahramanların davranışları ile ilgili konuşma ve tartışma yaptığı, %26,8'inin kahramanın yerinde siz olsaydınız nasıl davranırdınız? şeklinde sorular sorduğu, %16,3'ünün öyküde geçen kahramanları sorduğu, %13,8'inin kahramanların rollerini canlandırmalarını sağladıkları, %11,3'ünün çocuklara tercih ettikleri kahramanı ve nedenlerini sorduğu, %6,3'ünün de öyküdeki kahramanların ne/nasıl hissettiklerini sorduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Resimli Öykü Kitapları Açısından Eğitim Ortamları

Araştırmada, anaokullarının yarısından fazlasında çocuk kütüphanesinin olmadığı anlaşılmaktadır. Ekici (2014) de araştırmasında, anaokullarının fiziki yetersizlikleri ve kütüphane, eksikliklerinin, okuma alışkanlığına hazırlık eğitimi olumsuz etkilediğini ve Ankara'da bulunan resmi anaokullarının, çocuklarda okuma alışkanlığına hazırlık açısından, işlevlerini tam olarak yerine getirebilecek durumda olmadıklarını belirlemiştir. Araştırma sonuçları birbirleri ile örtüşmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında, ilk ve ortaöğretim kurumlarının aksine; ortak kullanım alanı olarak kütüphane bulundurma zorunluluğu bulunmamaktadır. İmkani olan anaokulları isteğe bağlı olarak kütüphane oluşturabilirler (MEB, 2014b; MEB, 2015). Anaokullarının fiziki kapasite sorunları da dikkate alındığında, dersliklerdeki kitap merkezlerinin dışında, her anaokulunda ayrıca bir çocuk kütüphanesinin bulunmaması beklenen bir sonuçtur. Ancak, araştırmalara göre, çocukların kütüphane kullanımı yükseldikçe, okuma alışkanlıkları yükselmekte, kütüphane kullanımı azaldıkça da okuma alışkanlıkları düşmektedir (Yılmaz, Köse ve Korkut, 2009). Bu duruma yasal düzenlemelerin zorlayıcı olmaması ile birlikte, yönetici ve öğretmenlerin çocuk kütüphanelerinin kurulması konusunda yeterli olanağa ve bilişsel motivasyona sahip olmamaları da neden olmuş olabilir.

Anaokullarında bulunan her bir sınıfta kitap merkezi düzenlenmesinin gerekli olduğu, okul öncesi eğitim programında güçlü bir öneri olarak yer almaktadır (MEB, 2013a). Bu durum bir önceki programda da eğitim ortamlarının düzenlenmesi başlığı altında "kitap köşesi" olarak (MEB, 2006) bulunmaktaydı. Sınıflarda kitap merkezi bulunması okul öncesi eğitim kurumlarının rehberlik ve denetim rehberinde de yer verilen standartlar arasındadır (MEB, 2014a). Gönen ve Uyanık Balat (2002)'a göre, çocuğun kitap ile ilişkisinde birinci derecede sorumluluk sahibi olan yetişkinler, çocukları sık sık kitaplar ile bir araya getirmelidirler. Çocukta kitap sevgisi evde ve okulda bu tür çalışmaların yapılması ile gerçekleşir. Okul öncesi eğitim ortamlarında kitap merkezlerinin işlevsel oluşturulması çocuk-kitap ilişkisinin ve ileriye dönük olarak da okuma alışkanlığının kazandırılmasında yararlı olabilecektir. Dolayısıyla sınıfların önemli bir kısmında kitap merkezinin olması beklenen ve olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin sınıflarında bulunan kitap merkezlerinde en fazla 21-30 arası kitap; en az 10'a kadar kitap bulunmaktadır. Gönen ve diğerlerine (2010) göre günümüz koşullarında, çocuk kitaplarına erişim eskiye oranla oldukça kolaylaştığından, sınıfların çoğunda

kullanılabilir nitelikte resimli öykü kitabı bulmak mümkündür. Bir öğretim yılının iki yarıyılı (sömestr) ve toplam 180 işgünü olduğu, etkinlikler için farklı kitap türlerinden yararlanma gereksinimi göz önünde bulundurulduğunda kitap merkezlerinde bulunan kitap sayılarının yetersiz olduğu ve artırılması gerektiği söylenebilir.

Araştırmada kitap merkezlerinde bulunan kitapların çok büyük bir kısmının (%95,9) resimli öykü kitapları olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitim etkinliklerinde, öğretmenler çoğunlukla resimli öykü kitaplarını kullanmaktadırlar (Court ve Rosental, 2007; Gönen ve diğerleri, 2010; Deretarla Gül ve Erden, 2003; Pentimonti, Zucker ve Justice, 2011). Okul öncesi dönemde çocukların doğrudan okumalarına yönelik bir kazanım bulunmamaktadır, fakat resimli öykü kitapları ile merak ve öğrenme isteklerinin desteklenmesi de beklenmektedir (Veziroğlu ve Gönen, 2012; Gündüz, 2007). Çünkü çocuklar kitaplardaki resimleri zevk alarak inceler ve yorumlarlar (Gönen ve diğerleri, 2013). Bu nedenle kitap merkezlerinde daha çok resimli öykü kitaplarının bulunması, olması gereken doğal bir sonuçtur.

Bulgulara göre öğretmenler en fazla ayda bir kez kitap merkezlerindeki kitapları değiştirmektedirler. Okul öncesi eğitim programında (MEB, 2013a) “öğrenme merkezleri; kazanımlara uygun olarak yeni materyaller eklenmesi, bazı materyallerin kaldırılması, bazılarının da tekrar yerine konması şeklinde güncellenmelidir.” ifadesi ile öğrenme merkezlerinin güncellenmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Demiriz, Karadağ ve Ulutaş’a (2003) göre, öğretmenler çocukların ilgilerini kitap merkezine çekebilmeleri açısından, merkezde bulunan kitapların sıklıkla değiştirilmesi gereklidir. Fakat araştırmanın bulguları, öğretmenlerin kitap merkezindeki kitapları çok sık aralıklarla değiştirmediklerini göstermektedir. Odak grup görüşmelerinde de öğretmenler, kitap merkezindeki kitapları değiştirmeyi, kitap merkezini güncellemek, kitap merkezine yeni kitaplar ilave etmek olarak ifade etmişler ve kitap merkezinde bulunan kitapları nadiren değiştirdiklerini ifade etmişlerdir. İstenmeyen bu sonuca, kitap temin etmede karşılaşılan sorunlar ile birlikte öğretmenlerin kitap merkezlerinin güncellenmesine ilişkin tutumlarının yetersiz kalması neden olmuş olabilir.

Öğretmenlerin En Sık Kullandıkları Resimli Öykü Kitaplarının Özellikleri

Öğretmenlerin etkinliklerde en çok kullandıkları ilk 100 sırada yer alan resimli öykü kitabının 69’unun yerli; 31’inin ise yabancı yazarlara ait olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre, okul öncesi dönem çocukları için yabancı yazarlara ait kitap oranının fazla olduğu düşünülebilir. Gönen, Uzmen ve Çakman’a (1995) göre, kitap maliyetini düşürmek için genellikle yabancı çeviri kitaplar basılmaktadır. Çatalcalı Soyer (2009) ise kitapların küreselleşmenin neden olduğu ekonomik, kültürel ve politik değişim ve dönüşümlerden etkilendiğine dikkat çekmektedir. Zhang ve Morrison (2010) tarafından küreselleşmenin etkisindeki Çin toplumunda yaşanan kültürel değişimlerin çocuk kitaplarına nasıl yansıtıldığının incelendiği araştırmada, son yıllarda öykülerde yer alan batı kültürüne ait değerlerin arttığı, bazı Çin geleneksel değerlerine daha az yer verildiği ve Batı kültürünün Çin çocuk öykülerini etkilediği saptanmıştır. Araştırma sonuçları kısmen ortak özellikler göstermektedir denilebilir ve anaokullarında en sık okunan resimli öykü kitapları arasında, yabancı yazarlara ait kitap sayısının oransal olarak fazla olması, söz konusu araştırma sonuçları ile açıklanabilir.

İncelenen resimli öykü kitaplarının en fazla 2007 yılında yayımlandığı, ancak 14 kitabın üzerinde yayın yılının bulunmadığı anlaşılmaktadır. Son yıllarda çocuk edebiyatı alanında yayın sayısında artış görüldüğü (Çocuk Vakfı, 2006; Işıtan, 2014; Kıbrıs, 2010) gözlenmektedir. Bu yayınlar alan uzmanlarının desteği ile hazırlanabildikleri gibi denetimsiz de hazırlanıp yayımlanabilmektedirler (Güleryüz, 2006). İncelenen kitapların 14 tanesinin üzerinde yayın yılının bulunmaması Güleryüz’ün (2006) önermesini desteklemektedir. O halde, kitapların önemli bir kısmına üzerlerine yayın yılının yazılmamış olması, yayınevlerinin hazırladıkları yayınlar hakkında özensiz davrandıkları yargısını doğrulamaktadır, denilebilir.

Bu araştırmada incelenen kitapların en fazla 16 sayfa olduğu görülmektedir. Işıtan (2014), araştırmasında incelediği kitapların %85’inin 24 sayfa olduğunu belirlemiş ve resimli öykü kitaplarında en fazla 32 sayfa olabileceğini önermiştir. Resimli öykü kitaplarının sayfa sayısının, çocuğun ilgi süresi ile ilgili vardır. Ural’a (2013) göre, öykü kitabının çocukların ilgi sürelerine

uygun olması gereklidir. Araştırma kapsamında yürütülen odak grup görüşmelerinde, resimli öykü kitaplarının uzunluğu konusu da tartışılmış ve bir kısmı öğretmen; kitaplarda yer alan bazı öykülerin çok uzun olduğunu ve çocukların dikkatinin belli bir süre sonra dağıldığı için öykülerin süresine dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Resimli öykü kitaplarının sayfa sayısı hakkında literatürde bağlayıcı bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat bulgular ve literatür bir arada değerlendirildiğinde, araştırmada en fazla 16 sonra da 14 sayfalık kitapların bulunması, öğretmenlerin çocukların ilgi sürelerini dikkate aldıkları şeklinde değerlendirilebilir.

Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan kitapların kimi zaman tamamı resim ile kaplı olabilirken, kimi zaman $\frac{1}{4}$ 'i yazı ve $\frac{3}{4}$ ' ü ise resim olacak şekilde hazırlanması gerektiği kabul edilmektedir (Gönen, Uludağ, Tüfekçi ve Tanrıbuyurdu, 2014; Güleç ve Gönen, 1997; Karatay, 2011b; Kaya, 2011; Tür ve Turla, 1999). Öğrenme ve öğretim süreçlerinde, "bir resmin bin kelimeye bedel olduğu" önermesi (Küçükahmet, 1987) kuşkusuz bilimsel bir temele dayanır. Sayfalar dolusu yazı ile verilebilecek bir duygu, düşünce veya bilgi bir resimle kolay bir şekilde aktarılabilir. Çocuklar herhangi bir açıklamaya gerek duymadan, resimlerle iletişim kurabilir, resimlerde bir öykü bulabilirler (Bassa, 2013). Gönen ve diğerleri (1995) inceledikleri kitapların %79,61'inin "bol resimli" olduğunu, yıllar itibarı ile resim yönünden zengin kitap sayısının arttığını belirtmektedirler. Işıtan (2014) ise kitapların hepsinde "bol resim, az yazı" kullanıldığını tespit etmiştir. Gönen ve diğerleri (2013) tarafından yapılan bir diğer araştırmada, kitaptaki resimlerin %99,1'inin "Kitaptaki resimler basittir, konuya uygundur ve anlaşılabilir" kriterine; %82,0'inin ise "Resmin anlatımı güçlüdür" kriterine sahip olduğu saptanmıştır. Araştırma bulguları örtüşmektedir. Bu durumda, zaman içerisinde resimli öykü kitaplarının, resim yazı oranı açısından olumlu bir gelişme sağlandığını göstermektedir.

Araştırma kapsamında incelenen kitapların daha çok 5-6 yaş grubuna, sonra da 4-6 yaş grubuna yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Erdal (2008), çocuk için uygun kitabı seçme konusunda yetişkinlere yardımcı olmak amacıyla, çocuk kitaplarının kapağında, hitap ettiği yaş düzeyinin yazılmasının yerinde olacağını belirtmektedir. Fakat araştırma kapsamındaki kitapların birçoğunda standart bir yaş aralığının yazılmadığı tespit edilmiştir. (Üzerinde herhangi bir yaş grubu önerisi olmayan kitaplar için, araştırmacının incelemesi ve yaş grubu önerisi esas alınmıştır.) Bu bağlamda, çocuk yayınlarında kitabın hitap ettiği yaş aralığı hakkında herhangi bir standardın belirlenmemiş olması ve çocuk yayınları için bir otokontrol sisteminin olmaması, eksiklik olarak düşünülmelidir.

İncelenen kitapların 20 farklı boyutta oldukları görülmektedir. Okul öncesi dönem çocukları için, sürekli aynı boyutlardaki kitaplar yerine farklı boyutlardaki kitaplar tercih edilmeli, çünkü çocuklar değişik büyüklükte kitapları ilginç bulur, okumaktan zevk alırlar (Tür ve Turla (1999; Güleç ve Gönen, 1997). Becker, çocukların büyük boy kitapları daha rahat takip edebildiklerini ve büyük kitapları tercih ederek büyüdükleri mesajını vermek istediklerini ileri sürmektedir (aktaran, Güleç ve Gönen, 1997). Ural (2013), farklı boyutlarda çocuk kitaplarına dikkati çekmekte ve dikdörtgen, kare, sekizgen, üçgen, telefon, ayakkabı, kedi, köpek şeklinde kitapların olduğunu belirtmektedir. Gönen ve diğerleri (1995) de inceledikleri kitapları boyutlarına göre; büyük boy, orta boy ve küçük boy olarak sınıflandırmış, kitapların %59,69'unun büyük boy, %24'ünün orta boy, %19'unun ise küçük boy olduğunu belirlemişlerdir. MEB ve UNICEF (2013) tarafından hazırlanan resimli öykü kitapları adlı kaynak yayında, iki yaşına kadar çocukların ellerine verilen kitapların, kolay tutma, sahip olma ve benim diyebilme duygusunu tadabilmeleri açısından küçük boyutta olması önerilmektedir. Demircan (2006) ise yukarıda söylenenlerin aksine; çocuk kitaplarının dikdörtgen veya kare biçiminde, çocuğun seviyesine uygun, 16x23cm büyüklüğünde ve kolay taşınabilir olmasını önermektedir. Bulgular ve literatürde yer alan görüşler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, araştırma kapsamındaki öğretmenlerin kullandıkları kitapların boyutlarındaki çeşitliliğin doğal ve gerekli olduğu söylenebilir.

Araştırma bulguları, incelenen resimli öykü kitaplarının cümle sayısının en fazla 51-60 cümle arasında olduğunu göstermektedir. Kitaplardaki cümle sayısı kitapta yer alan öykünün uzunluğunu belirler. Ural (2013), okul öncesi dönem çocuklarının dikkat süreleri kısa olduğunu ve resimli öykü kitaplarının çocuğun dikkat süresini aşmaması gerektiğine dikkat çekmektedir. Odak grup görüşmelerinde öğretmenler, uzun ve fazla cümleli öykülerde çocukların dikkatlerinin azaldığını ve öyküleri kısaltmak zorunda kaldıklarını belirtmektedirler. Çeçen ve Aydemir'e

(2011) göre okul öncesi dönemde çocuklar, metinleri okumamaktadırlar, ancak onlardan kendilerine okunan öykü kitaplarını anlamaları beklendiğinden okul öncesi dönem için hazırlanan metinlerin de okunabilirlik düzeyleri (kelime ve cümle uzunlukları) önemlidir. Dolayısıyla bu araştırma kapsamındaki kitapların cümle sayılarının normal olduğu kabul edilebilir.

Oğuzkan'a (2001) göre, çocuklar için hazırlanmış iyi bir öykü kitabı, yazarın vurgulamak istediği bir temayı içermelidir. Araştırmada incelenen resimli öykü kitaplarında 39 ayrı konunun yer aldığı; en fazla sosyal ilişkiler, öz güven, yardımlaşma, aile, duygular ve arkadaşlık konularının ele alındığı görülmektedir. Uzmen'in (1993) 1970-1993 yılları arasında basılmış olan Türkçe ve İngilizce resimli öykü kitaplarının konularının incelendiği çalışmasında; Türkçe 125 kitabın 210 konuyu, 125 İngilizce kitabın ise 245 ayrı konuyu içerdiği, Türkçe kitaplarda en fazla "sosyal ilişkiler" İngilizce kitaplarda ise "ben" konusunun ele alındığı belirlenmiştir. Işıtan (2005) resimli öykü kitaplarında en fazla "akran ve çevre ilişkileri" konularının ele alındığını, bir diğer araştırmasında (2014) ise olumlu aile ilişkilerine yönelik konuların fazla olduğunu, bunu sırasıyla özel durumlar, gezi, ben, toplumsal kurallar ve arkadaşlık/dostluk konularının takip ettiğini saptamıştır. Araştırma bulguları öğretmenlerin çoğunlukla sosyal-duygusal içerikli öykü kitaplarını tercih ettiklerini göstermektedir. İncelenen resimli öykü kitaplarında içerik yelpazesi geniş görünse de bazı konuların daha çok tercih edildiği bazılarının daha az tercih edildiği de dikkati çekmektedir. Gönen ve diğerlerinin (2014) araştırmasında da, çocukların belli yaşlarda belli konulara karşı ilgi ve merakını karşılamak için makineler, taşıt ve trafik, cinsiyet, haberleşme, dünya ülkeleri, aile bireyleri, ev, zaman ve hastalık kavramıyla ilgili konulara yer verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Odak grup görüşmelerinde, resimli öykü kitaplarında yer verilen konular hakkında öğretmenler, kitaplarda özel günler, teknolojinin doğru kullanımı ve öğretmenleri konu alan öykülere de yer verilmesini istemişlerdir. Bu durumda resimli öykü kitabı tercihinde farklı içerikte kitaplara yer verilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Öykü yazarlarının konu çeşitliliğine dikkat ederken, alternatif konuları içeren öyküleri de ele almaları gerektiği söylenebilir.

Araştırma kapsamında incelenen 100 resimli öykü kitabının 25 farklı yayınevi tarafından hazırlandığı ve bu yayınevlerinin tamamının özel sektöre ait olduğu tespit edilmiştir. Bulgu, okul öncesi dönem çocukları için yayın yapan geniş bir yayınevi yelpazesinin olduğunu göstermektedir. Fakat yayınevlerinin tamamının özel sektöre ait olması, MEB, Kültür Bakanlığı ve ya diğer ilgili bakanlıkların yayınevlerine ait herhangi bir yayınlarının en sık okunan kitaplar arasında bulunmaması ise düşündürücüdür. Gönen ve diğerlerinin (1995), "... memleketimizde resimli çocuk kitapları genelde özel sektör tarafından yayımlanmaktadır. Devlet tarafından yayımlanan resimli çocuk kitabı ise yok denecek kadar azdır." tespitinin güncelliğini ve geçerliğini koruduğu görülmektedir. Bu durum, çocuk yayınları ile ilgili herhangi bir inceleme ve denetim olanağının bulunmaması gerçeği ile bir arada değerlendirildiğinde, kitap seçimi ve tercihinde öğretmen ve ebeveynler sorumluluğunu ve özenli olmaları gerektiğini ortaya koymaktadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Resimli Öykü Kitapları ile İlgili Eğitim Alma Durumları

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %86,5'inin çocuk edebiyatı dersi aldığı, ancak mesleğe başladıktan sonra %70,2'sinin çocuk yayınları ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim etkinliğine katılmadığı anlaşılmaktadır. Ekici (2014) tarafından yapılan araştırmada; öğretmenlerin yaklaşık 2/3'ünün çalışmaya başladıktan sonra genelde çocuk edebiyatı, özel olarak da okuma alışkanlığına hazırlık, konusunda herhangi bir etkinliğe katılmadıkları belirlenmiştir. Eğitim fakültelerinin okul öncesi eğitim öğretmeni yetiştiren lisans programlarında çocuk edebiyatı dersi zorunlu ders olarak yer almaktadır (YÖK, 1998; 2007). Dolayısıyla okul öncesi öğretmenleri çocuk edebiyatı konusunda belirli bir eğitimden sonra göreve başlamaktadır. Ancak göreve başladıktan sonra öğretmenlerin kendilerini geliştirme açısından bir sorun olduğu anlaşılmaktadır. Ekici'nin (2014) araştırması da bu sonucu ortaya koymaktadır. MEB (2011) Ulusal Öğretmen Yetiştirme Strateji Belgesi'nde, öğretmen kalitesinin geliştirilmesi için hizmet içindeki öğretmenlere ulaşmanın önemine vurgu yapılmakta, ancak öğretmenlerin, gerçekleştirilen hizmet içi eğitim çalışmalarından memnun olmadıkları belirtilmektedir. TALIS - Uluslararası Öğretme ve Öğrenme Araştırması- Raporu (2008)'na göre; OECD -Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü- ülkeleri arasında en az hizmet içi eğitim alanlar arasında Türk öğretmenler ilk sıralarda bulunmakta ve öğretmenlik hayatı boyunca hiçbir hizmet içi eğitim

almadan emekli olan öğretmenlerin sayısının azımsanmayacak kadar fazla olduğu bilgisi yer almaktadır. Ergün ve Gündüz'ün (2011) araştırmasında ise konuya farklı bir boyutta ışık tutularak, okul öncesi öğretmen adaylarının, öğrenim sürelerinde teorik bilgiyi aldıkları, fakat çocuk kitaplarıyla ilgili hizmet öncesinde uygulamaya dönük herhangi bir faaliyette bulunmadıkları için tecrübe birikimine sahip olmadıkları ortaya konulmuştur. Bu durumda, öğretmenlerin çocuk edebiyatı ürünlerinden yoğun bir biçimde yararlanmalarına (Dağlıoğlu ve Çamlıbel Çakmak, 2009; Deretarla Gül ve Erden, 2003; Ekici, 2014) rağmen, bu alanla ilgili yeterli güncel bilgiye ve uygulamaya dönük tecrübeye sahip olmadığını göstermektedir (Kuran ve Ersöz, 2009; Ergün ve Gündüz, 2011; Yazıcı Okuyan, 2009).

Çocuk edebiyatı ile ilgili hizmet içi eğitim sayılabilecek etkinliğe katılan öğretmenlerin %53,4'ünün yayınevleri tarafından düzenlenen seminer ve yazarlar ile söyleşilere, %37,0'ının üniversitelerin düzenledikleri sempozyum, kongre, seminer türü etkinliklere katıldıkları görülmektedir. Odak grup toplantılarında öğretmenler, çocuk yayınları ile ilgili etkinliklere katılmak istediklerini; hikaye yazma ve anlatımı, sınıfta oluşan bir problem ile ilgili hikaye oluşturma, etkili hikaye anlatımı, hikaye okuma teknikleri, güncel yayınlar hakkında bilgi sahibi olma, kitapların dış yapı özellikleri ve öykü kitabı yazarlarını tanıma gibi etkinliklere katılmayı istediklerini belirtmektedirler. Aynı görüşmelerde, yayınevlerince düzenlenen etkinliklerin "ticari kaygı güdülmesinden" dolayı verimli olmadığı da ifade edilmiştir. Araştırmanın sonuçları, Ekici (2014) ile Çakmak Güleç ve Geçgel'in (2006); okul öncesi öğretmenlerinin meslekî gelişimlerinin yaşam boyu desteklenmesi için hizmet içi eğitimler aracılığı ile devamlı desteklenmeleri gerekmektedir, tespitleri ile örtüşmektedir. Bu durumda öğretmenlerin göreve başladıktan sonra kendilerini çocuk yayınları ile ilgili olarak geliştirmedikleri veya geliştireme olanağı bulamadıkları söylenebilir.

Öğretmenlerinin Resimli Öykü Kitaplarını Temin Etme ve Kullanımları

Araştırma sonuçları, öğretmenlerin öykü kitaplarını temin ederken öncelikle ebeveynlerin, sonra da okul yönetiminin desteğini aldıklarını göstermektedir. Odak grup görüşmelerinde ise öğretmenler, kitap temininde ebeveynlerden ve gazetelerin reklam ve tanıtım aracı olarak verdikleri kitaplarından yararlandıklarını ifade etmektedirler. Ebeveynlerin desteği; kitabın doğrudan temin edilmesi veya kitap alımında maddi katkı sağlanması olarak değerlendirilmelidir. Ebeveynlerden kitap temin etmek, kitap çeşitliliği açısından önemli bir fırsat olmakla birlikte dikkat edilmesi ve rehberlik gerektiren bir durumdur. Ebeveynler kitap seçiminde bilgi sahibi ve deneyimli olmayabilir, kitapları eğitimsel değerinden çok maliyetine göre temin edebilirler. Çocuk Vakfı (2006) tarafından yapılan araştırmada, kitap seçiminde %50 oranında yetişkin, %10 oranında ise çocukların karar veriyor olması, anne babanın kitap seçimindeki rolünün önemini göstermektedir. Okuma alışkanlığını kazandırmanın temel aracı niteliğinde olan kitaplarının seçilmesi ve çocuklarla buluşturulmasında, anne-babalar ile birlikte, özellikle öğretmenlere önemli görev ve sorumluluk düşmektedir (MEB, 2013b; Yazıcı Okuyan, 2009). Bu durumda kitap temini konusunda öğretmenlerin desteklenmesi, ailelerin çocuklarına kitap temin etme ve seçme konusunda bilinçlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerden 207'sinin kitap temininde sorunla karşılaştığı, öncelikli sorunun ise, okulun maddi imkânlarının yetersiz olması gösterilmektedir. Ekici'nin (2014) araştırmasında göre de kitap fiyatları çocukların okuma alışkanlığını etkilemektedir. Odabaşı ve diğerleri (2008), gelişmekte olan ülkelerde, okuma alışkanlığı ve kütüphane kullanım oranının düşük olmasının nedenleri arasında; insan, para ve yönetim unsurlarından kaynaklanan olumsuzluklar ve nitelikli hizmet sunmak için bütçe kısıtlarını sayarken; toplumun elektronik araç-gereçlere harcadıkları para ve emeğin okuma eyleminin önüne geçtiğine de dikkat çekmektedirler. Bu durum toplumun eğitim seviyesi ve kültürel arka planı ile açıklanabilir. Ancak, kamu kurumları ve gönüllü kuruluşlar tarafından, okul öncesi dönem çocukları için, kitap desteği sağlanması ve öğretmen ve çocukların daha çok ve çeşitte kitaba ulaşmalarının önündeki engellerin kaldırılması gerektiği daha belirgin kendini göstermektedir, denilebilir.

Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin önemli bir kısmı, resimli öykü kitaplarını seçerken, kitabın içeriğine öncelik verdiği anlaşılmaktadır. Ekici (2014) de araştırmasında, öğretmenlerin tamamına yakınının çocuk kitabı seçerken içeriğine dikkat ettiklerini, kitapları öncelikle

yayınevi/kitapevinde inceleyerek ve internet araştırmaları yaparak belirlediklerini, bir kısmının da kütüphaneleri, ailelerin tavsiyelerini, okul ve sınıf kitaplığını dikkate aldıklarını saptamıştır. Yazıcı Okuyan (2009) ise öğretmenlerin, kitap seçerken kitapların eğitsel boyutuna daha çok önem verdiklerini tespit etmiştir. Araştırma sonuçları arasında ortak yönler bulunmaktadır. Öztürk Samur (2011), okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk kitaplarının iç ve dış yapı özellikleri, çocuk kitaplarının isimleri ve yazarları konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olmadığını, çocuk kitaplarının sadece bilişsel gelişimi desteklediğini düşündüklerini tespit etmiştir. Halbuki çocuk kitabı seçilirken kitabın içeriği ve fiziksel özellikleri incelenmeli, yazarı hakkında bilgi edinilmelidir. Kitap seçiminde reklam ve tanıtımdan çok yazar ve kitaplar doğrudan belirleyici olmalıdır (Yazıcı, 2011; Çocuk Vakfı, 2006). Fakat çocuk kitaplarını tanıtıcı yeterli yayın olmadığı da anlaşılmaktadır (Çocuk Vakfı, 2006). Araştırma sonuçları, genelde çocuk yayınları, özel olarak da resimli öykü kitapları ile ilgili olarak, hizmet öncesi ve hizmet içinde öğretmen eğitimlerinin gerekliliğini ve önemini bir kez daha göstermektedir.

Öğretmenlerin planladıkları eğitim etkinlikleri için resimli öykü kitabı seçerken, daha çok çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına, kazanım ve göstergelere, planında yer alan kavramlar ile özel gün ve haftalara dikkat ettikleri anlaşılmaktadır. Odak grup görüşmelerinde öğretmenler, okuyacakları kitabın seçiminde “çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını” göz önünde bulundurdıklarını belirtmektedirler. Araştırmanın sonuçları ile benzer şekilde, Ekici (2014) de programda yer alan kazanımları çocuk kitapları aracılığıyla desteklemek amacıyla, kitap okuyan öğretmen oranının oldukça yüksek olduğunu tespit etmiştir. Okul öncesi öğretmeni etkinlik planlarken veya eğitim ortamı hazırlarken çocukların gelişimlerine, ilgi ve ihtiyaçlarına ve programda yer alan kazanım ve göstergelere göre tercihte bulunması doğaldır. Bu anlamda etkinlik için seçilen kitapların da çoğunlukla çocukların ilgi ve ihtiyaçları ile kazanım ve göstergelere göre belirlenmesi beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada öğretmenlerin, gün içinde genellikle bir resimli öykü kitabı okudukları görülmektedir. Odak grup görüşmelerinde ise öğretmenler, çocuklara günde en az bir öykü okuduklarını ve ihtiyaca/ilgiye göre iki veya üç öykü de okunabildiğini belirtmektedirler. Ayrıca anaokullarında öğretmenin çalışma süreleri de farklılık göstermektedir. Yine odak grup görüşmelerinde, günde iki kitap okuyan öğretmenlerin, ikinci kitabı “kulüp çalışmaları” saatlerinde okuduklarını ifade etmişlerdir. Bu konu ile ilgili yeterli literatür bilgisi ve araştırma olmadığı da anlaşılmaktadır. Bu durumda öğretmenlerin tercihlerinin normal olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğretmenlerin resimli öykü kitabını okuduktan sonra, öyküde geçen kahramanların davranışları ile ilgili konuşma ve tartışma yaptıkları, kahramanları canlandırmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Resimli öykü kitapları okuduktan sonra, öğretmenin kitabın içeriği ile çocuğun yaşantılarını bütünleştiren, yaşamdaki karşılıklarını gösteren tartışma ve paylaşımlara yer vermesi önemlidir (Cort ve Rosental, 2007). Araştırma bulguları ile benzer şekilde, Gönen ve diğerleri (2010) de öğretmenlerin öykü sonrasında; olay sıralaması, ana fikri ve kahramanlarının özellikleri ile ilgili sorular sorma, hikâyedeki resimleri yorumlama, öyküyü dramatize etme, başlık bulma, tamamlama, sonucunu değiştirme çalışmalarını sıklıkla yaptıklarını belirtmektedirler. Yılmaz'a (2004) göre, çocuğun özellikle eleştirel okuma becerisi kazanmasında okunan kitapların içeriği hakkında çocuklar ile konuşmak gereklidir. Gelişim özelliği itibarıyla, çocuk, kitaptaki resimler ile ilgili soru sorabilir, metinlerle resim arasındaki ilişkiyi bir yetişkinin kendisine anlatmasını isteyebilirler. Yetişkinlerin çocuklara hikaye okuma veya anlatmaları, metinler hakkında çocuklarla konuşmaları ve sorularını cevaplandırmaları önemlidir (Elkind, 1999; Şimşek, 2004).

Çocuklar için öyküde yer alan birçok ana karakter bir rol modelidir. Çocuklarla beraber karakterler üzerinde konuşulup tartışılması çocukların öğrenmesine birçok fırsatlar sunmaktadır (Singh ve Lu (2003). Resimli çocuk kitapları, çocukların kahramanlarla özdeşim kurmalarına fırsat vererek onların empati becerilerini geliştiren araçlardır. Öykü okuyan ya da dinleyen çocuk, oradaki kahramanların rolleri ile çok hızlı bir biçimde empati kurmakta, kahramanların yerine kendini koyup kişilik ve diğer nitelikleri kendine uygun veya en yakın görünen biriyle özdeşleşmektedir (Kasapoğlu, 2013; MEB, 2013b). Bu durumda, araştırma sonuçları, öğretmenlerin öykü kitabını okunduktan sonra öykünün içeriği hakkında çocuklarla konuşup tartıştıklarını göstermesi açısından olumlu olarak değerlendirilebilir.

Öneriler

Anaokullarında kütüphane oluşturulması, kitap merkezlerinde bulunan kitap sayılarının (özel olarak resimli öykü kitapları) arttırılması ve kitap merkezlerinin daha sık güncellenmesi konusunda anaokulu yöneticileri ve öğretmenleri teşvik edilip desteklenebilir.

Yerli resimli öykü kitabı yazar ve çizerleri doğrudan veya geliştirilecek projeler kapsamında desteklenebilir.

Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim etkinlikleri, daha nitelikli ve cazip hale getirilerek, öğretmenlerin hizmet içi eğitim gereksinimleri karşılanabilir.

Üniversiteler, ilgili bakanlıklar ve yerel yönetimlerin destekleriyle, resimli öykü kitabı yazar ve çizerleri, öğretmen, aile ve çocuklarla buluşturulabilir.

Öğretmenlerin resimli öykü kitaplarını temin etmede karşılaştıkları maddi sorunların aşılması için, öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı'nın desteği ile sosyal içerikli projeler geliştirilerek, çocukların öykü kitaplarına ücretsiz ulaşması sağlanabilir.

Okul öncesi dönemi çocuklarına yönelik hazırlanan kitapların yayınlanmasından önce yayınevleri bünyesinde kitapları değerlendirmek üzere, alan uzmanları, psikolog ve sosyologların yer aldığı kurullar oluşturulabilir veya yayımlanacak olan kitaplar, çocuk edebiyatı ve çocuk gelişimi konusunda yetkin editörler tarafından değerlendirilebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin işbirliği ile ilk ve ortaöğretim dönemi öğrencileri için yapıldığı gibi; okul öncesi dönem çocukları için de ailelere ve öğretmenlere rehberlik edecek resimli öykü kitapları tavsiye edilebilir.

Eğitim fakültelerinin, çocuk edebiyatı dersi programları, kuramsal bilgilerle beraber; öğrencilerine farklı türlerde çocuk edebiyatı ürünleri hazırlamaya olanak sağlayacak şekilde geliştirilebilir.

Kitaplarının hazırlanması ve yayımlanması konusunda anne-babaların ve alan uzmanlarının görüşlerinin incelenmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Akıncı, A. (2001). *Din eğitiminde etkili bir yöntem: hikaye*. İstanbul: Feza Gazetecilik.
- Akyol, T. (2012). *Resimli çocuk kitaplarında yer alan değerlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bassa, Z. (2013). Çocuk kitaplarında resimleme. M. Gönen (Ed.). *Çocuk edebiyatı içinde* (s.179-221). Ankara: Eğiten Kitap.
- Bowling, A. (2002). *Research Methods in Health: Investigating Health and Health Services*. Philadelphia, PA: McGraw-Hill House.
- Choudhuri, I. (2005). Promoting value education through children's literature. *Journal of Value Education*, January/July, 29-36.
- Court, D., & Rosental, E. (2007). Values embodied in children's literature used in early childhood education in Israeli State schools. *Early Childhood Education Journal*, 34(6),407-414.
- Çakmak H. (1994). *1973-1993 yılları arasında Türkçe basılmış olan resimli öykü kitaplarının resimlendirme ve fiziksel özellikler yönünden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, H. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çatalcalı Soyer, A. (2009). Okul öncesi dönem çocuk hikâye kitapları: stereo tipler ve Kimlikler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1),13-27.
- Çeçen, M.A. ve Aydemir, F. (2011). Okul öncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 185-194.
- Çocuk Vakfı (2006), *Türkiye'nin okuma alışkanlığı karnesi*. 19.07.2014 tarihinde http://www.cocukvakfi.org.tr/resource/pdf/Raporlar/14okuma_aliskanligi_karnesi2006.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Dağlıoğlu, H.E. ve Çamlıbel Çakmak, Ö. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayımlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*,23(3), 510-534.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Demiriz, S., Karadağ, A. ve Ulutaş, İ. (2003).*Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanım*. Ankara: Anı.
- Deretarla Gül, E. ve Erden, Ş. (2003, Ekim). *Anasınıfı öğretmenlerinin anadili etkinliklerini ve kitap köşesinin niteliğini değerlendirmeleri*. 2003 Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı'nda sunulmuş bildiri. OMEP, Kuşadası.
- Ekici, S. (2014). *Ankara'daki anaokullarının okuma alışkanlığına hazırlık yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Elkind, D. (1999). *Çocuk ve toplum gelişme ve eğitim üzerine denemeler*. (Demet Öngen, Çev.). Ankara Üniversitesi Çocuk Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Yayınları. 19.09.2012 tarihinde <http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/378.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Erdal, K. (2008). Çocuk edebiyatı ve çocuk kitapları. *Milli Eğitim Dergisi*.178, 156-165.
- Ergün, M. ve Gündüz, A. (2011). Okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi çocuk kitaplarını değerlendirmesi, *Dünya'daki Eğitim Ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(1) 23-28. 02.07.2014 tarihinde http://www.wjeis.org/FileUpload/ds217232/File/04.mustafa_ergun.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Glazer, J. I. (1986). *Literature for young children*. New York: Merril.
- Gönen, M., Uzmen, S. ve Çakman, H. (1995, Mayıs). *Türkiye'de resimli çocuk kitaplarının fizik, içerik ve resimlendirme yönünden incelenmesi*. Okul Öncesi Eğitimi Yaygınlaştırma Semineri'nde sunulmuş bildiri, YA-PA, Ankara.
- Gönen M. ve Uyanık Balat, G. (2002). Çocuk kitaplarında yeni bir yaklaşım: internette resimli çocuk kitapları (e-books), *Türk Kütüphaneciliği*, 16(2), 163-170.
- Gönen, M. (2000, Ocak), *Resimli çocuk kitaplarının içerik, resimleme, fiziksel özellikleri ve Türkiye'de son on yılda çocuk kitapları alanında yapılmış tezler*. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gönen, M., Ünüvar, P., Bıçakçı, M., Koçyiğit, S., Yazıcı, Z., Orçan, M., Aslan, D., Güven, G. ve Özyürek, A. (2010). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin dil etkinliklerini uygulama biçimlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 23-40. 02.07.2014 tarihinde <https://edergi.mehmetakif.edu.tr/index.php/efd/article/view/184/81> sayfasından erişilmiştir.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*.36(160), 250-265.
- Gönen, M. ve Veziroğlu, M. (2013). Çocuk edebiyatının genel hedefleri. M. Gönen (Ed.). *Çocuk edebiyatı içinde* (s. 1-12). Ankara: Eğiten Kitap.
- Gönen, M., Aydos, E. H., Şentürk, Ç., Karacan, G., Kahraman, C. ve Tuna, P. (2013, Temmuz). *Resimli çocuk kitaplarının içerik ve fiziki özelliklerinin incelenmesi*. Shangai, Çin'de düzenlenen '65th OMEP

- World Assembly and Congress'de sözlü olarak sunulmuş bildiri. 27.06.2014 tarihinde http://www.susbid.com/Makaleler/515414717_emine%20hande.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Gönen, M., Uludağ, G., Tüfekçi, E. ve Tanrıbuyurdu, F. (2014). 0-3 Yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 29(1), 126-139.
- Gönen, M., Özen Altınkaynak, Ş., Şanlı, Z. S. ve Kent Kükürtçü, S. (2015). Ailelerin çocukları için edebi yayın seçerken dikkat ettikleri hususlar ve bu yayınların sunumunda yaptıkları etkinliklerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 30(2), 30-41.
- Güleç ve Gönen (1997). 1974-1093 yılları arasında basılmış olan resimli öykü kitaplarının resimleme ve fiziksel özellikleri yönünden incelenmesi, *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 1(11), 42-53.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem.
- Gündüz, A. (2007). *Anne – baba ve öğretmenlerin okul öncesi çocuk kitaplarını değerlendirmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Hourcade, J.B., Bederson, B.B., Druin, A., Rose, A., Farber, A. & Takayama, Y. (2003). The international children's digital library: viewing digital books online. *Interacting with computers*, 15(2), 151-167.
- Işıtan, S. (2005). Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Işıtan, S. (2014). Caillou çizgi film karakteri ile ilgili Türkçe resimli öykü kitaplarının biçimsel ve içerik özelliklerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(1), 191-204. 14.10.2014 tarihinde <http://ilkogretim-online.org.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Işıtan, S. (2014). Caillou çizgi film karakteri ile ilgili Türkçe resimli öykü kitaplarının biçimsel ve içerik özelliklerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(1), 191-204. 14.10.2014 tarihinde <http://ilkogretim-online.org.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kalıpcı, (2008). Okul öncesi öğretmenlerinin uygulamalarında benimsedikleri eğitimsel yaklaşımları belirleme, Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaptan, S. (1989). *Bilimsel araştırma ve gözlem teknikleri*. Ankara: Tekişik A.Ş.
- Karatay, H. (2011a). Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume6(1)*, 1398-1412.
- Karatay, H. (2011b). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. Tacettin Şimşek (Ed.). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı* içinde. (s.77-126). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda değer eğitimi ve hikâyeler. *Milli Eğitim Dergisi*, 198, 99- 111.
- Kaya, M. (2011) Çocuk edebiyatı kitaplarında resim, okul öncesinde çocuk edebiyatı. Suat Hayri Küçük (Ed.). *Okul öncesi dönem çocuk edebiyatı* içinde Ankara: Eğitim- Sen Yayınları.
- Kepenekçi Karaman, Y. ve Aslan, C. (2011). *Okul öncesi döneme seslenen kitaplarda çocuk hakları*. Ankara: Ankara Üniversitesi ÇOGEM Yayınları 05.07.2014. tarihinde <http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/839.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kılıç, A. İ. (2009). *Yüz temel eserde dini ve ahlaki değerler*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kuran, Ş. B. ve Ersözlü, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-17.
- Küçükahmet, L. (1987). *Eğitim programları ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- MEB (2006). *36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Devlet Kitaplığı Müdürlüğü.
- MEB (2011a). *Ulusal öğretmen stratejisi belgesi*. 14.10.2014 tarihinde http://kesan.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_06/19115157_ulusalogr.docx sayfasından erişilmiştir.
- MEB, UNICEF (2013). Resimli öykü kitapları, 08.09.2015 tarihinde erişildi: <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/Resimli%20%C3%87ocuk%20Kitaplar%C4%B1.pdf>
- MEB (2013a). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. 09.10.2014 tarihinde <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooororam.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- MEB (2013b). *Okul öncesi eğitim programı ile bütünleştirilmiş aile destek eğitim Rehberi*. <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/obader.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- MEB (2014). *Okulöncesi eğitim kurumları rehberlik ve denetim rehberi*. Ankara: MEB Rehberlik ve Denetim Başkanlığı.
- MEB (2014b). Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. 26 Temmuz 2014 tarih ve 29072 sayılı Resmi Gazete. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm> Erişim tarihi: 25 Ağustos 2015.
- MEB (2015). Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Standartlar Yönergesi. <http://ookgm.meb.gov.tr/www/yonerge/icerik/73> Erişim tarihi: 25 Ağustos 2015.
- Nas, R. (2002). *Örneklerle çocuk edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Odabaşı, H., Odabaşı Z. Y. ve Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2). 431-465.

- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özer, A. (2006, Ekim). *Çocuk kitaplarındaki resimlerin çocuca göreliği*.2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk Samur, A. (2011). *Okul öncesi öğretmen adaylarının nitelikli çocuk edebiyatı eserlerini seçebilme yetkinlikleri*.3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Pentimonti, J. M., Zucker, T. A. & Justice, L.M. (2011) What are preschool teachers reading in their classrooms? *Reading Psychology*,32, 197–236.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Singh, M. & Lu, M. (2003). *Exploring the function of heroes and heroines in children's literature from around the world*. 30.06.2014. tarihinde <http://www.ericdigests.org/2004-1/heroes.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Sümbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi* (2),8, 597-608.
- Şahin, G. (2014). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9(3), 1309-1324.
- Şimşek, T. (2004). *Çocuk edebiyatı*. Konya: Suna Yayınları.
- TALIS. (2008). *Technical report*.10.07.2014 tarihinde <http://www.oecd.org/education/school/44978960.pdf> sayfasından alınmıştır.
- TED. (2009). *Öğretmen Yeterlikleri: Özet Rapor*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Tuğrul, B. ve Feyman, N. (2006, Ekim). *Okul öncesi çocukları için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar*.2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Turgut Bayram, Z. (2009). *Resimli çocuk kitaplarının okuma alışkanlığı üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tür, G. ve Turla, A. (1999). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: YA-PA.
- Ural, S. (2013). Okul öncesi çocuk kitaplarının tanıtımı. M. Gönen (Ed.). *Çocuk edebiyatı* içinde. (s.33-55) Ankara: Eğiten Kitap.
- Uyanık Balat, G. ve Balaban Dağal, A. (2009) *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Uyanık Balat, G. (2012). *Okul öncesinde değerler eğitimi ve etkinlik örnekleri*. Ankara: Pegem.
- Uzmen, F. S. (1993). *1970–1993 yılları arasında basılan Türkçe ve İngilizce resimli hikaye kitaplarının konu yönünden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Veziroğlu, M. ve Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının M. E. B. okul öncesi eğitim, programındaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, (37)163, 226-238.
- Yazıcı Okuyan, H. (2009). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 135-159.
- Yılar, Ö. ve Celepoğlu, A. (2011). Çocuk yayınları ve bu yayınlarda bulunması gereken temel unsurlar. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde. (s.38-65). Ankara: Pegem.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136.
- Yılmaz, B., Köse, E. ve Korkut, Ş. (2009). Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma, *Türk Kütüphaneciliği* 23(1), 22-51.
- YÖK. (1998). Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları. 01.09.2015 tarihinde erişildi. https://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/Egitim_fakultesi_ogretmen_yetistirme_lisans_programlari_mart_98.pdf/5e166018-b806-48d5-ae13-6afd5dac511c
- YÖK. (2007). Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları. 01.09.2015 tarihinde erişildi. <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:aX-hW4g-7KIJ:https://www.yok.gov.tr/documents>
- Zhang, C. & Morrison, J. W. (2010). imparting cultural values to chinese children through literature, *IJEC*, 42, 7–26.

EXTENDED ABSTRACT

Characteristics of Picture Story Books in Preschool Education Institutions and investigation of their usage by teachers*

Fethi TURAN¹, İlkey ULUTAŞ²

Starting from the preschool period, children familiarize with and try to understand and comprehend most of the facts and events in the outer world through publications such as books and magazines. Within the education process, a stimulating environment, provided game and education materials and particularly picture story books suitable for the child's age are of critical importance for the child to grow to a successful and happy adult. The implicit messages, objectives and gains involved in the stories do not only guide the child's attitudes and behaviors within the society but also play an effective role on his or her cognitive and emotional development. While gaining knowledge and experience through stories, also their imagination develops; they have fun and tend towards creative activities. Most importantly, children adopt self-appreciation, being fond of themselves, enjoying life and being useful for the society they live in, because in the stories the problems of life and their solutions are described from the perspective of an artist.

Undoubtedly, picture storybooks are also effective educational materials. For many activity included in the curriculum, picture storybooks constitute a rich source. While the planned objectives and gains are tried to be presented in an interesting and enjoyable way through stories, particularly in the activities concerning the Turkish language teachers often need to utilize picture story books suitable for the children's level of development. Considering the matter in terms of the educational contribution they provide within the education process, it is important to know the various sizes and properties of picture story books and to update those that are known.

Due to the importance they rightfully have, the most commonly used 100 picture story books used in the preschool education institutions were examined within the scope of the present study, and the issues concerning the educational environments in preschools, properties of picture story books, teachers' training on children's literature and provision of picture story books in preschool institutions were tried to be answered.

In the study that employs the general scanning model, both qualitative and quantitative data were used and the findings were further supported via focus group interviews. While the teachers employed in preschools in Ankara, operating under the Ministry of National Education in the 2013 - 2014 school year, and the picture storybooks they used in the activities constituted the population of the study, the sample of the study consisted of 245 teachers and the 100 picture story books most commonly used by them. Furthermore, focus group interviews were carried out with 24 teachers employed in three schools selected from the population. For data collection "Record Form for the Applications and Opinions of Preschool Teachers on Picture Story Books" was used, while the information on the 100 picture story books included within the scope of the study was confirmed by obtaining them from the schools.

Descriptive method was employed for data analysis and the obtained data were grouped in line with the purpose of the study, presented and explained in tables covering frequency (f) and percentile (%) values. Furthermore the findings of the study were supported with the data obtained by analyzing the audio records of the focus group interviews.

In consequence of the study it was determined that there are children's library in 45,3% and book centers in 95,9% of the classrooms, that the number of the books featured in book centers vary between 21 and 30, that most of the books in book centers are picture story books, that

* This paper is a part of first author PhD thesis and it was presented at 4th International Conference on Preschool Education.

¹ Dr., e-mail: fethituran49@hotmail.com

² Assoc. Prof. Dr., Gazi University, e-mail: ilkayulutas@gmail.com

book centers get updated approximately once every month, that 69 of the authors of the most frequently used 100 books are Turkish while 31 of them were written by foreign authors, that the books mostly consist of 14 to 16 pages with 90% of the pages feature pictures, that the books in book centers are mostly for the age groups of 4-5 and 5-6 yet there are no standard concerning age groups and most of the books do not indicate the age group they are intended for, that the most common size of the books is 27,5 x 19,5 cm and they mostly include between 51 to 60 sentences, that the concepts of social relations, self-confidence, helping each other and family are prominent in the stories, that the books were published by 25 different publishing houses while there are no books published by official organizations or institutions among the most commonly used 100 books, that 86,5% of the teachers were trained on children's literature and 29,8% of them had participated in training activities for serving in relation with children's publications, that the books are mostly acquired by the families or through the support of school administrations, that financial problems are often experienced in obtaining the books, that the content of the books is a first level determining factor in the selection of the books, that children's interests and needs and the objectives and indicators included in the curriculum are taken into consideration while determining the books to be used in activities, that generally one book is read every day, and that children are encouraged to discuss concerning the content and the heroes of the book read on the same day.

In consequence of the discussions made on the findings and the conclusions reached, it can be suggested firstly to meet teachers' need of in-service training, to encourage preschools for establishing libraries, to develop social projects in order to overcome the financial problems experienced in purchasing the books and thus to ensure children can access the books free of charge, to arrange the activities with the support of universities and the related ministries where picture story book authors and painters can meet with teachers, families and children, to support these authors and painters either directly or through projects to be developed, and with the collaboration of the Ministry of National Education and universities to have provide the picture story books that would guide preschool students, their families and teachers, as it is already being done for primary school students. Boards that would be formed of experts, psychologists and sociologist can be established in order to evaluate picture storybooks before they are published or the books to be published can be subjected to the evaluation of editors that are competent in the field of children's literature and child development. Finally, studies concerning the parents' and experts' opinions on the preparation and publication of picture storybooks can be conducted.